

Aan: het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Dordrecht

Datum: 9 oktober 2025

Betreft: Zienswijze op het Warmteprogramma Dordrecht 2025

Geacht college,

Hierbij sturen we u onze zienswijze op het eind augustus 2025 door u gepubliceerde Warmteprogramma Dordrecht.

Wij stemmen van harte in met uw ambitie om in 2040 klimaatneutraal te zijn. Wij waarderen uw inspanningen voor de voortvarende aanpak van de aanleg van het warmtenet in Dordrecht. Ook zien we dat goed gebruik gemaakt wordt van de NIP-gelden, waarbij wordt ingezet op de isolatie van woningen met een lage WOZ-waarde en een energielabel E, F of G. Eveneens waarderen we de uitnodiging voor andere initiatieven voor kleinschalige duurzame warmteoplossingen.

We missen in de uitwerking in het Warmteprogramma Dordrecht echter het zicht op de langere termijn. Om in 2040 klimaatneutraal te zijn moet het grootste deel van de maatregelen de komende 10 jaar al uitgevoerd worden of in uitvoering zijn. Met de voorgestelde maatregelen lijkt de ambitie zeker niet gehaald te worden en ontbreekt zelfs het zicht wanneer dat wél het geval zal zijn.

Onvoldoende zicht op aanpak gehele woningvoorraad

In de tekst van het Warmteprogramma geeft u aan dat u de komende tien jaar aan de slag gaat met de wijken Krispijn, Crabbehof en Wielwijk. Samen vormen deze wijken ongeveer een kwart van de Dordtse woningvoorraad.

Op de warmteperspectiefkaart wordt dit nog iets anders aangegeven. Binnen deze wijken wordt Noord-Krispijn pas na 2035 aangepakt. Daarnaast worden buiten deze wijken ook een beperkt aantal buurten aangegeven voor een aanpak voor 2035, te weten buurten met veel nieuwbouw:

Stadswerven, Schil-west (Spuiboulevard) en Leerpark en buurten met veel corporatiebezit: de westelijke buurten in Sterrenburg-1 en -2 en de Staart-west.

Dat betekent, dat in de overige driekwart van de stad wel kansen worden benut, maar vooralsnog geen duidelijkheid wordt geboden over waar bewoners naartoe moeten werken. Opvallend is dat met

Stichting Drechtse Stroom

POSTADRES Voorstraat 78, 3311 ER Dordrecht

E-MAIL secre@drechtsestromen.net

WEB www.drechtsestromen.net

FACEBOOK facebook.com/drechtsestromen

TWITTER @DrechtseStroom

TRIODOS NL39 TRIO 0784 7588 24

KVK 60497939

BTW 853936614

name de buurten met veel particuliere woningen worden doorgeschoven. Daarmee wordt ook weinig ervaring opgedaan met het aansluiten van particuliere woningen.

Het effect is dat u tot 2035 vooral actief bent in de drie genoemde wijken. Op zijn vroegst worden in 2030 de volgende tranches van wijken aangewezen voor aanpak. Na aanwijzing zal eerst een buurtuitvoeringsprogramma moeten worden opgesteld (reken twee jaar), gevolgd door een aanpassing van het omgevingsplan (nog eens circa twee jaar). Daarna volgt de formele aanwijzing voor afsluiting van het gasnet, waarna minimaal een periode van acht jaar geldt voordat het aardgas mag worden afgesloten. Gezien deze doorlooptijd zullen deze wijken op zijn vroegst rond 2042 van het aardgas kunnen worden gehaald. Gezien het grote aantal resterende buurten (driekwart van de stad) is het twijfelachtig of de gehele stad vóór 2050 aardgasvrij zal zijn.

Elektrificatie

Op de warmteperspectiefkaart geeft u aan dat uw intentie is om circa 95% van alle woningen aan te sluiten op het warmtenet, zelfs iets meer dan u aangaf op de kaart in de Transitievisie Warmte Dordrecht 2020. Belangrijke motieven hiervoor zijn de lagere maatschappelijke kosten van een warmtenet ten opzichte van all-electric-oplossingen welke extra verzwaring van het elektriciteitsnet vereisen.

Wij begrijpen uw streven naar een aanpak met de laagste maatschappelijke kosten. Voor de individuele bewoner ligt dat echter anders. Vooralsnog zijn volgens ons de kosten van een all-electric-oplossing voor de bewoner lager dan die van een aansluiting op het warmtenet. Weliswaar zijn de investeringen hoger, maar de verbruikskosten liggen lager. Een deel van de maatschappelijke kosten lijkt te worden afgewenteld op de individuele burger.

Ook schatten wij in dat de extra aanlegkosten van elektriciteitsleidingen voor all-electric verwarming met slimme oplossingen beperkt kunnen worden. Afgelopen jaar zijn op Drechtstedenniveau diverse discussies gevoerd over de dreigende netcongestie en de aanpak daarvan. Wat opvalt, is dat als belangrijkste oplossing vooral netverzwaring wordt genoemd. In het Warmteprogramma wordt de mogelijkheid voor toekomstige innovatie opengehouden. Wij denken dat er nu al veel mogelijk is en dat er op korte termijn nieuwe oplossingen geïntroduceerd kunnen worden.

Netcongestie doet zich vooral voor op piekmomenten. Warmtepompen zijn goed in te stellen, zodat ze juist dan tijdelijk uitschakelen. De warmte uit het buffervat kan dan worden benut voor de verwarming van de woning.

Stichting Drechtse Stroom

POSTADRES Voorstraat 78, 3311 ER Dordrecht

E-MAIL secre@drechtsestromen.net

WEB www.drechtsestromen.net

FACEBOOK facebook.com/drechtsestromen

TWITTER @DrechtseStroom

TRIODOS NL39 TRIO 0784 7588 24

KVK 60497939

BTW 853936614

Intussen werken wij samen met Drechtse Energie, de gemeente en het Da Vinci College aan een pilotproject om als bewoners energie te delen. Door elkaars energie te benutten, lokaal op te slaan in een buurtbatterij, apparaten slim aan te sturen en afspraken te maken over de balans tussen opwek en gebruik, kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan de oplossing van netcongestie.

Participatie

Onze organisaties hebben tot doel bij te dragen aan het zo snel mogelijk realiseren van de energietransitie. Als burgerorganisaties is het onze intentie om de burger daar intensief bij te betrekken. Het doel is helder; de weg ernaartoe stippelen de burgers mede zelf uit. Wij denken dat het, om de burger mee te krijgen, belangrijk is hem zelf te laten beslissen over het hoe en ervoor te zorgen dat hij mede-eigenaar kan zijn.

Wat ons betreft moet dit uitgangspunt ook gelden voor gemeentelijke inspanningen. Dat gaat verder dan formele inspraakprocedures. Ook in de vormgeving van gemeentelijke regelingen voor besparingsmaatregelen moet gezocht worden naar een zo goed mogelijke aansluiting op de wensen en behoeften van bewoners.

In de paragraaf over inwonersparticipatie wordt verwezen naar de participatieblauwdruk en het Participatieplan Dordrecht. Deze gaan vooral over de participatie voor de opstelling van het warmteprogramma en niet over de gewenste opzet van de participatie tijdens de verdere uitvoering van het plan. In de paragraaf wordt vermeld dat de meeste inwoners pas mee willen praten als er voor hun eigen buurt een plan klaarligt. In onze ogen vergt deze transitie echter méér dan te zijner tijd meepraten over de technische uitvoering. Belangrijk is dat inwoners zo vroeg mogelijk betrokken worden. Het besef moet doordringen dat er iets groots gaande is in de wereld, en dat nietsdoen leidt tot ongekende veranderingen in ons leven. Onze ervaring is dat dit gemeenschappelijke besef leidt tot een grotere betrokkenheid en bereidheid bij burgers om de transitie gezamenlijk aan te pakken.

Voorstellen

In het verlengde van onze bovenstaande reactie doen wij enkele voorstellen die volgens ons kunnen bijdragen aan het versnellen van de energietransitie.

Stichting Drechtse Stroom

POSTADRES Voorstraat 78, 3311 ER Dordrecht

E-MAIL secre@drechtsestromen.net

WEB www.drechtsestromen.net

FACEBOOK facebook.com/drechtsestromen

TWITTER @DrechtseStroom

TRIODOS NL39 TRIO 0784 7588 24

KVK 60497939

BTW 853936614

1. Voorlopige planning aardgasvrij worden van alle wijken

Stel een voorlopige planning op om een beter handelingsperspectief te bieden aan alle inwoners, een voorlopige planning op te stellen. Wij merken dat veel bewoners nog denken dat er toch niets gaat gebeuren en dat zij niets hoeven te doen. In de planning kunnen globale termijnen worden aangegeven voor het voorbereiden van een wijkuitvoeringsplan, de aanpassing van het omgevingsplan en de wettelijke minimale periode voor bewoners om maatregelen te treffen om aardgasvrij te worden. Wat ons betreft is het een goed uitgangspunt om in 2045 alle woningen aardgasvrij te hebben

2. Alternatieven voor de wijken op lange termijn

Op de warmteperspectiefkaart is voor het grootste deel van de stad aangegeven dat pas na 2035 wordt gestart met een wijk- of doelgroepgerichte aanpak. Voordat deze aanpak tot resultaten leidt, zijn we vele jaren verder. Om de energietransitie te versnellen en dichterbij het beoogde jaar van klimaatneutraliteit te komen, stellen wij voor om in een groot deel van deze buurten andere oplossingen te overwegen dan het warmtenet, zoals:

- Stimuleren van all-electric-oplossingen, individuele of collectieve warmtepompen, met mogelijke benutting van bodemwarmte en watervoorzieningen.
- Gebruikmaken van huidige en toekomstige innovaties om het stroomgebruik te sturen en te beperken. Momenteel werken wij samen met de gemeente aan een pilot voor lokaal energiedelen, waarbij ook wordt ingezet op lokale energieopslag en een betere afstemming van en sturing op vraag en aanbod.
- Nadrukkelijker stimuleren van initiatieven voor lokale warmtenetwerken. De Coöperatie Drechtse Energie wil burgers hierbij graag ondersteunen in het opzetten van coöperatieve oplossingen.
- Stimuleren van tijdelijke oplossingen. Waar het warmtenet nog lang op zich laat wachten, kan ook gekozen worden voor tijdelijke oplossingen. Met een mobiele collectieve warmtepomp kunnen complexen al in een vroeger stadium van het aardgas worden afgeholpen.
- Maximaliseren van lokale stroomopwekking. Door het afschaffen van de salderingsregeling is het installeren van zonnepanelen nagenoeg tot stilstand gekomen. Tegelijk zijn de prijzen van zonnepanelen inmiddels sterk gedaald. Het is daardoor nu juist aantrekkelijk om daken maximaal te benutten voor lokale energieopwekking, zodat ook in de koude helft van het jaar meer energie beschikbaar is. Meer lokale energie vermindert de netbelasting.

Tot slot

Hierbij nog enkele kleine opmerkingen bij het Warmteprogramma:

Stichting Drechtse Stroom

POSTADRES Voorstraat 78, 3311 ER Dordrecht

E-MAIL secre@drechtsestroom.net

WEB www.drechtsestroom.net

FACEBOOK facebook.com/drechtsestroom

TWITTER @DrechtseStroom

TRIODOS NL39 TRIO 0784 7588 24

KVK 60497939

BTW 853936614

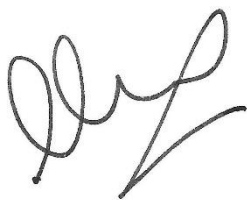
- In het Warmteprogramma wordt gesproken over de Coöperatie Drechtse Stroom als één van de participanten. Deze coöperatie bestaat niet; de participant heet Stichting Drechtse Stroom. Wel werkt de stichting nauw samen met de Coöperatie Drechtse Energie.
- Drechtse Stroom heeft meegedaan aan de voorbereiding van het voorliggende Warmteprogramma. Het uiteindelijke resultaat is echter niet als concept in de werkgroep besproken, waardoor wij. De lezing van het voorliggende concept gaf ons toch aanleiding om nader op dit concept te reageren.
- Gezien de omvang van het plan en de bijlagen hebben we in deze zienswijze niet de implicaties van alle bijlagen kunnen bestuderen. In de komende tijd zullen deze ongetwijfeld nog verder aan bod komen.
- In de bijlage 7 wordt het aantal aansluitingen aan het warmtenet weergegeven in 'woningequivalenten'. De opgave bestaat uit woningen en overige gebouwen als kantoren, scholen, enzovoort. Het aantal woningen is statistisch makkelijk te achterhalen, de omvang van de overige gebouwen echter niet. Door deze weergave is daardoor moeilijk in te hoeven van de opgave al is gerealiseerd..

Wij hopen hiermee een bijdrage te leveren aan de versnelling van de energietransitie. Wij beseffen dat dit veel inzet van de gemeente zal vergen. Als burgerorganisaties zijn wij graag bereid, met redelijke ondersteuning, een belangrijke bijdrage te leveren aan deze versnelling.

Graag lichten wij deze zienswijze nader toe en werken wij deze waar mogelijk samen verder uit.

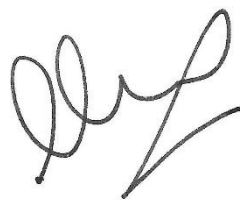
Hoogachtend,

Stichting Drechtse Stroom

Rien Val
Secretaris

Coöperatie Drechtse Energie

b.a.
Willy Verbakel
Voorzitter

Stichting Drechtse Stroom

POSTADRES Voorstraat 78, 3311 ER Dordrecht

E-MAIL secre@drechtestroom.net

WEB www.drechtestroom.net

FACEBOOK facebook.com/drechtestroom

TWITTER @DrechtseStroom

TRIODOS NL39 TRIO 0784 7588 24

KVK 60497939

BTW 853936614